

Іван Якович Франко

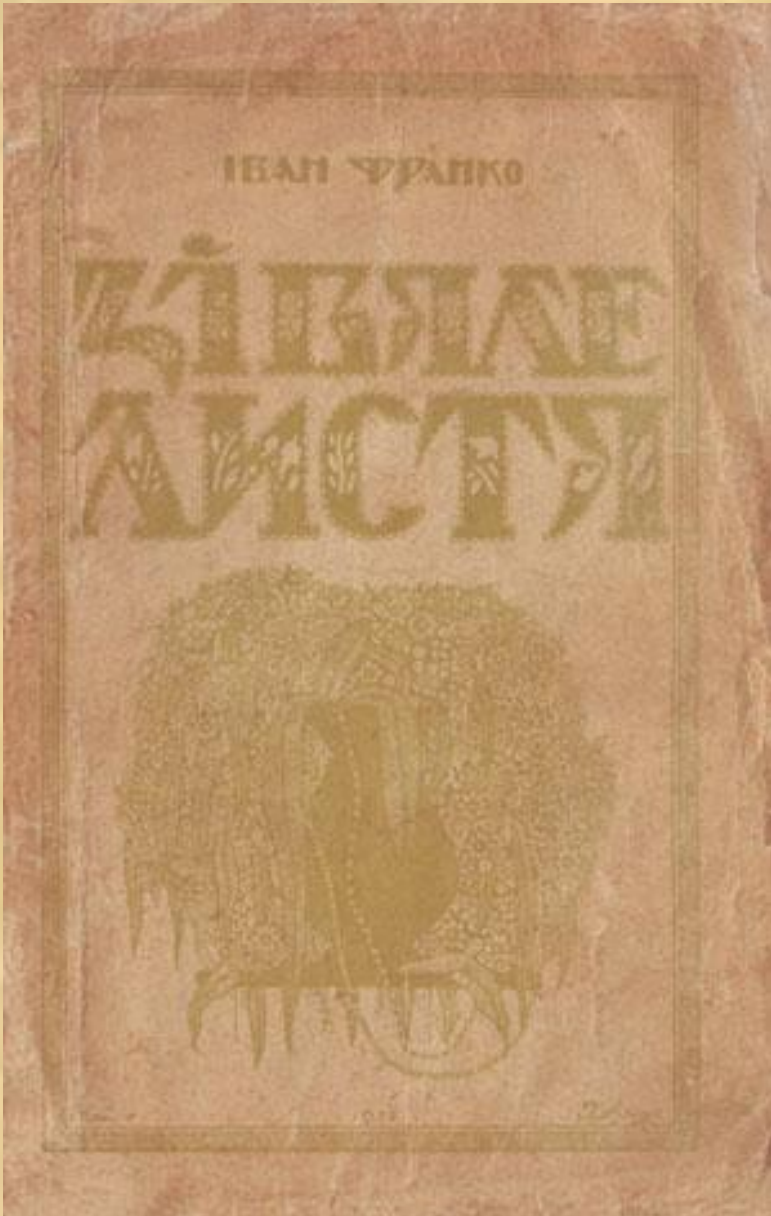
“Зів’яле листя”

Лірична драма

Це такі легкі, ніжні вірші, з такою широкою гамою чувства і розуміння душі людської, що, читаючи їх, не знаєш, кому оддати перевагу: чи поетові боротьби, чи поетові-лірикові, співцеві кохання і настроїв... Взагалі Франко – лірик високої проби і його ліричні твори просяться часто в музику.

М. Коцюбинський

“Зів’яле листя” - третя
лірична збірка

І. Франка, що вийшла за життя
поета двома виданнями:

1896 року – з
передмовою, що нібито ці
вірші знайшов у готелі, де
закінчив життя через
нероздільне кохання їх автор.

1911 року – І. Франко
пише нову передмову і
визнає своє авторство.

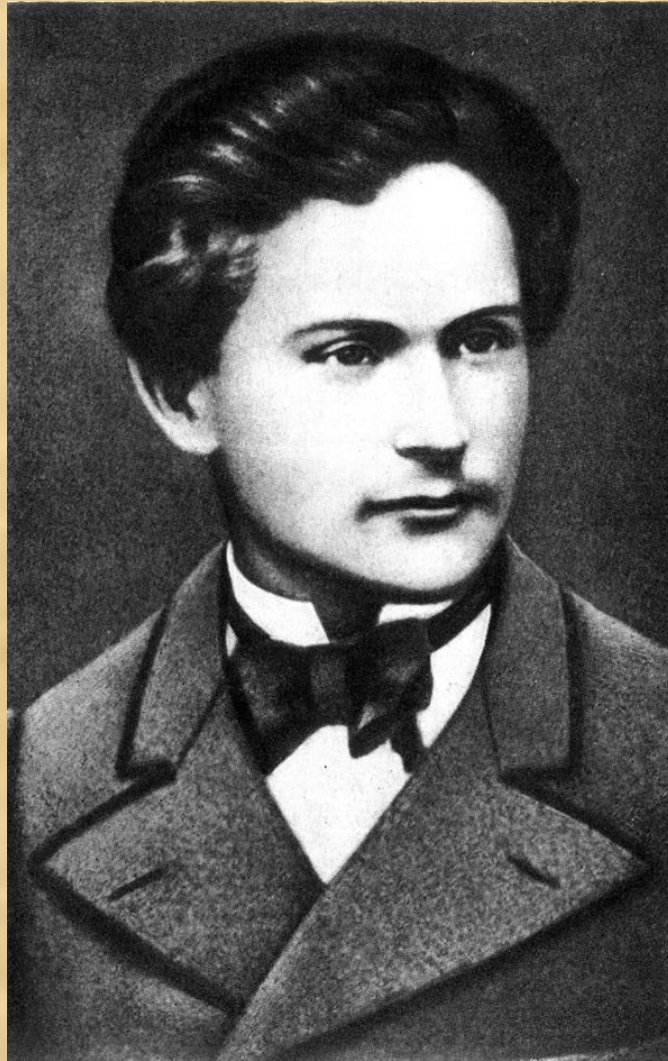
Сучасні дослідники творчості
Я. Франка дійшли висновку:

I.

*В основу ліричної драми “Зів’яле листя”
лягли власні переживання І. Я. Франка в
часи його юності та зрілості.*

“Тричі мені являлася любов...”

«Тричі мені являлася любов...»

*Одна несміла, як лілея біла,
З зітхання й мрій уткана, із обснов
Сріблястих, мов метелик, підлетіла.*

Гостюючи в Лолині у місцевого пароха Михайла Рошкевича, І. Франко закохується в його доньку Ольгу. Їй Франко присвятив свою першу збірку поезій "Баляди і розкази" (1876). Та не судилося їм бути разом, бо після арешту Франка 11 червня 1877 р. Ольжині батьки стали на перешкоді їхнього одруження.

*Явилась друга — гордая княгиня,
Бліда, мов місяць, тиха та сумна,
Таємна й недоступна, мов святиня.*

*Мене рукою зимною вона
Відсунула і шепнула таємно:
«Мені не жити, тож най умру
одна!»*

На Франка Юзефа Дзвонковська справила сильне враження. Він оцінив її критичний розум, зрозумів, що ця її позлітка "польськості" швидко злетить, опадє, а наверх зрине людина, одне слово, Франко покохав її. Мало того, він вирішує, що після Ольги Рошкевич Юзефа саме та жінка, яка може йти поруч, тобто може бути його дружиною. Між Ольгою та Юзефою було багато спільного - витонченість натури, шляхетність, делікатність, краса, самопожертва наче дублювала одну жінку в іншій.

*Явилась третя — жінчина чи звір?
Глядиш на неї — і очам приємно,*

*Впивається її красою зір.
То разом страх бере, душа холоне
І сила розпливається в простір.*

Целіна Журовська була єдиною з коханих Франка, яка не любила поета, не розуміла його поривань, холодно реагувала на освідчення й вірші і тільки на схилі віку втямила, хто любив і обезсмертив її своєю любов'ю.

Ця жінка була надзвичайно примхливою й гордою і не відповіла на любов поета. Ось чому в його уяві вона "жінчина чи звір", "сфінкс".

Байдужість Целіни до Франка була вражаюча. Вона навіть не читала й не мала наміру читати "Зів'яле листя". Для чого?

ОДРУЖЕННЯ. СІМ'Я

Ольга Хоружинська

Діти Івана Франка

“Зів’яле листя” – не збірка розрізнених віршів, а цілісний твір із наскрізним любовним сюжетом.

***Мотиви** – захоплення красою жінки, високе трагічне почуття кохання*

***Жанр** – “лірична драма”*

***Композиція** – Перший “жмуток”
Другий “жмуток”
Третій “жмуток”*

Перший “жмуток”

Палке кохання без надії на взаємність

Другий “жмуток”

*Кохання в душі героя спалахує з
новою силою*

Третій “жмуток”

*Кохана стає дружиною іншого. Відчай...
Самогубство.*

І меркне світ довкола, і я сам

Лечу кудись в бездонну стужу й слоту.

Ридать! кричать! – та горло біль запер.

Вона умерла! Ні се я умер.

Перший “жмуток”

*Безмежнеє поле в сніжному завою,
Ох, дай мені обширу й волі!
Я сам серед тебе, лиш кінь підо мною
І в серці нестерпнії болі.*

*Неси ж мене, коню, по чистому полю,
Як вихор, що тутка гуляє,
А чень, утечу я від лютого болю,
Що серце моє розриває.*

Другий “жмуток”

*Червона калино, чого в лузі гнешся?
Чого в лузі гнешся?
Чи світла не любиш, до сонця не
пнешся?
До сонця не пнешся?*

*Чи жаль тобі цвіту на радощі світу?
На радощі світу?
Чи бурі боїшся, чи грому з блакиту?
Чи грому з блакиту?*

*Не жаль мені цвіту, не страшно і
грому,
Не страшно і грому.
І світло люблю я, купаюся в ньому,
Купаюся в ньому.*

*Та вгору не пнуса, бо сили не маю,
Бо сили не маю.
Червоні ягідки додолу схиляю,
Додолу схиляю.*

*Я вгору не пнуса, я дубам не пара,
Я дубам не пара;
Та ти мене, дубе, отінив, як хмара,
Отінив, як хмара.*

*Ой ти, дівчино, з горіха зерня,
Чом твоє серденько – колюче терня?*

*Чом твої устонька – тиха молитва,
А твоє слово остре, як бритва?*

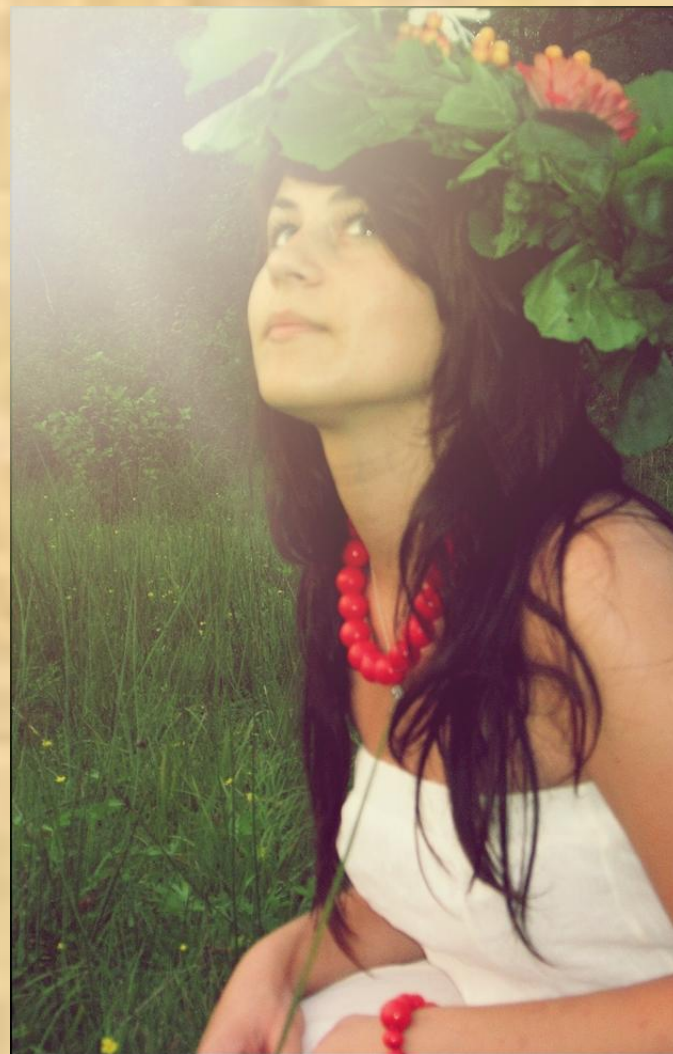
*Чом твої очі сяють тим чаром,
Що то запалює серце пожегаром?*

*Ох, тії очі темніші ночі,
Хто в них задивиться, й сонця не хоче!*

*І чом твій усміх – для мене скрута,
Серце бентежить, як буря люта?*

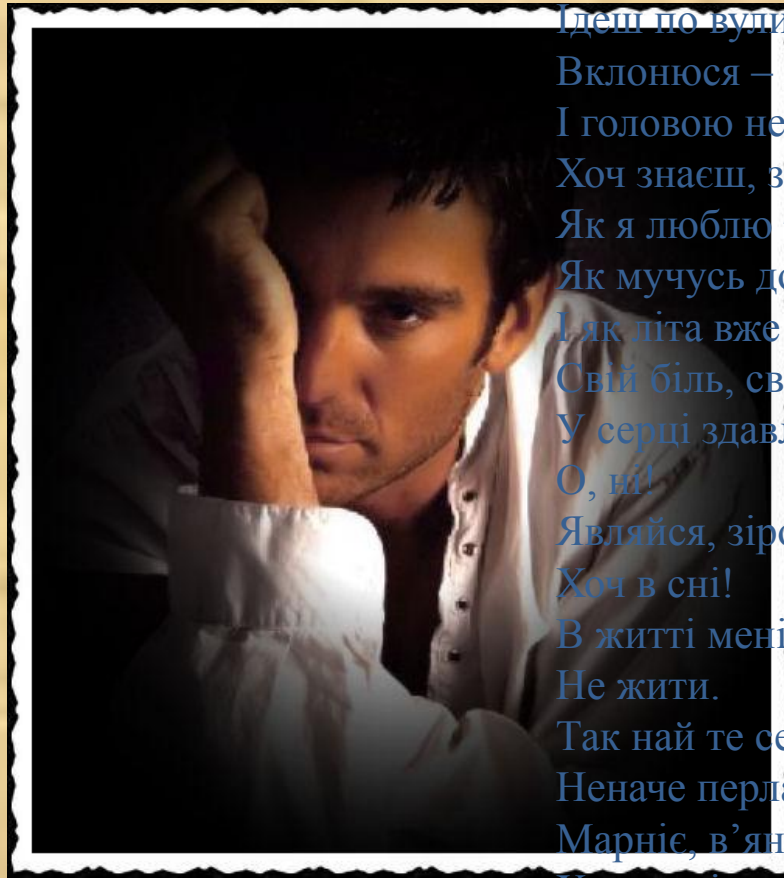
*Ой ти, дівчино, ясна зоре!
Ти мої радощі, ти моє горе!*

*Тебе видаючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу.*

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?

Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні –
Пісні.

В житті мене ти й знати не знаєш,
Ідеш по вулиці – минаєш,
Вклонюся – навіть не зирнеш
І головою не кивнеш,
Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш,
Як я люблю тебе без тями,
Як мучусь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні.
О, ні!
Являйся, зиронько, мені
Хоч в сні!
В житті мені весь вік тужити –
Не жити.
Так най те серце, що в турботі,
Неначе перла у болоті,
Марніє, в'яне, засиха, –
Хоч в сні на вид твоїй оживає,
Хоч в жалощах живіше грає,
По-людськи вільно віддиха,
І того дива золотого
Зазнає, щастя молодого,
Бажаного, страшного того
Гріха!